

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1984/41
KARAR NO : 1984/268

ÖZET : 1402 sayılı yasa'nın 2354 sayılı yasa ile Ek-4. maddesi kapsamına giren suça ait davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.
Sanık : Zekeriya Şenocak

O L A Y : Sanık Zekeriya Şenocak'ın 18-11-1977 tarihinde izin belgesi olmaksızın Almanya'da 1,5 kg.eroini Veli Dost isimli şahıstan aldığı ve suç ortağı Lütfü Kılıç Serbest'e iletmış olduğu,bu şahsın da 240.000 DM.karşılığında uyuşturucu madde (eroïn) i bir başka şahsa satmış olduğu,toplu uyuşturucu madde kaçakçılığına karışan şebeke elemanlarından sanık İdris Üzbik,Uğurcan Elmas,Hüseyin Cevdet Çil,Abuzer Uğurlu ve Eşref Çil hakkındaki evrakın evvelce interpol aracılığı ile gelen bilgilerle 10-12-1980 gün, 4.Z.A/3993-979-74745 sayılı Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü tarafından İstanbul C.Savcılığı'na intikal ettirilmiş olduğu,sanığın Almanya'da adı geçen şahıslarla toplu eroïn kaçakçılığı yaptığı ve oradan kaçarak Türkiye'ye geldiği, ikâmetgâhi olan Gebze'de saklanmakta iken Kocaeli'nde yakalanarak tutuklanmış olduğu Kartal C.Savcılığı'nca ileri sürülerek eylemine uyan TCK.nun 403/1.maddesi aracılığıyla aynı yasa'nın 403/5.maddesi uyarınca cezalandırılması istemiyle hakkında kamu davası açılmıştır.

Kartal Ağır Ceza Mahkemesi: 29-12-1981 günü,1981/126-148 sayı ile; İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nın 23-12-1981 gün,Ad.Müş.1981/5617 sayılı yazısı ile sanığa atılı kaçakçılık suçunun 1402 sayılı yasa'nın 2354 sayılı yasa ile eklenen ek-4.madde kapsamında olduğu ve davaya sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılmasının uygun bulunduğu görüşü ile dosyanın istenmiş olduğu gerekçesi ile görevsizlik kararı vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Nolu Askeri Mahkemesi: 26-10-1982 günü, 1982/383-678 sayı ile; sanığın mensubu bulunduğu kaçakçılık şebekesi elemanlarından bir bölümünün davalarına Kadıköy 2.Ağır Ceza Mahkemesi'nin 1981/193 esas sayılı dosyası ile devam edildiği,iki davanın birbirleri ile irtibatlı olduğu,ancak birleştirme hususunun görevli yargı yerinin sivil yargı olarak belirlenmesi halinde Kartal Ağır Ceza Mahkemesi ile Kadıköy 2.Ağır Ceza Mahkemesi arasında halli gerekeceği,iş bu davaya bakma hususunda 1402 sayılı yasa'nın 15.ve aynı yasa'nın Ek-4.maddeleri uyarınca mahkemenin görevsiz olduğuna karar vermiştir.

Hükümün komutan tarafından temyiz istemi üzerine konuyu inceleyen Askeri Yargıtay 5.Dairesi; 1402 sayılı yasa'nın Ek-4.maddesinde kaçakçılık davalarına bakma görevi kanunun 13.maddesindeki zaman kaydına bakılmaksızın,MSB.nin önceden tesbit ve resmî gazete ile yayınlayacağı sıkıyönetim askeri mahkemelerine aittir denilmiş olmasına,ayrıca bu kanunla ilgili olarak MSB.nca çıkarılan tamimde görevli mahkeme olarak Ankara 4. Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Nolu Askeri Mahkemesi'nin görevli olduğu belirtilmiş bulunmasına binaen davaya konu suçun devletin siyasi veya mali veya iktisadi veya

askeri veya idari güvenliğini bozacak nitelikte bir kaçakçılık suçu olup olmadığının takdir ve değerlendirilmesinin bu mahkemeye ait olacağı aşikâr bulunduğundan mahkemece bu husus dikkate alınmadan Kartal 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevli bulunduğuna dair karar verilmesini usul ve yasa'ya aykırı görerek hükmü bozmuştur.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Nolu Askeri Mahkemesi: 10-5-1983 günü, 1983/166-230 sayı ile; bozmaya uyarak aynı gerekçelerle mahkemenin görevsizliğine karar vermiştir.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Nolu Askeri Mahkemesi: 11-1-1984 günü, Esas-1983/122, Karar-1984/6 sayı ile; sanığa atılı suçun sıkıyönetim ilân ve faaliyetlerine ilişkin suçlardan olmadığı gibi sıkıyönetim mahkemelerine açılan herhangi bir dava ile de maddi ve manevi irtibat halinin bulunmadığı, ek-4. maddede yazılı unsurların davanın boyutlarının, uyuşturucu madde miktarının, suçun işleniş şekil ve suretinin, sanıkların sıfat ve görevleri ile psikolojik ve sosyal durumlarının ve tehlike gibi hususların mahkemece değerlendirilmesi sonucu ek-4. maddedeki yazılı unsurların mevcut olmadığı kanaatine varılmış bulunduğu,

Gerekçeleri ile görevsiz olduklarına karar vermişlerdir.

Böylece; Kartal Ağır Ceza Mahkemesi ile Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Nolu Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararları arasında 2247 sayılı yasa'nın 14. maddesinde belirlenen olumsuz görev uyumsuzluğu doğmuştur.

İNCELEME VE GEPEKÇE : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Y. İsmet Ayer, Ali Suat Erkoç, Mustafa Aksoy, Cezmi Elgin, Osman Kayacan ve Ergun Argon'un katılmaları ile yaptığı, 7-5-1984 günlü toplantıda, geçici raportör Hâkim Tulez Barutoğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Önder Ayhan'ın Askeri Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Dava konusu suçu, adı geçen sanığın mensubu olduğu örgüt elemanları ile birlikte, Türkiye'den temin ederek yurt dışına çıkarıp, 18-11-1977 tarihinde Almanya'da suç ortaklarına eroin temin etmek suretiyle işlediği ileri sürülmektedir.

Bir kaçakçılık suçunun işlenmesi halinde, bu suça adli veya askeri yargı yerlerinden hangisinde bakılacağına belirlenmesinde, öncelikle suçun işlendiği tarihe bakmak gerekir. Şayet suç, sıkıyönetim ilânından önce işlenmiş ise, 1402 sayılı yasa'nın 13. maddesindeki, sıkıyönetim ilânından sonra işlenmiş ise, aynı yasa'nın 15. maddesindeki koşulların gerçekleşip gerçekleşmediği araştırılmak, bu koşullar yok ise aynı yasa'ya 2354 sayılı yasa ile eklenen ek-4. maddedeki koşulların var olup olmadığı incelenmek gerekir. Bu bakımdan anılan maddeler ve bu maddelerde yer alan koşullar sırası ile ele alınmalıdır.

Suç, Ankara ve İstanbul illerinde 26-12-1978, tüm yurttan 12-9-1980 günlü ilân edilen sıkıyönetimden üç aydan daha önce, 18-11-1977'de işlenmiştir.

1402 sayılı yasa'nın 2301 sayılı yasa ile değişik 13. maddesi, sıkıyönetim ilânından önce işlenen suçlarda sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevlerini belirlemiştir.

tir. Anılan maddeye göre, sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunması koşulu ile sıkıyönetim ilânından önceki üç ay içinde işlenen suçlar sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevine girmektedir. Bu hale göre bir kaçakçılık suçu sıkıyönetim ilânından önceki üç ayın içerisinde işlenmiş ve sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin, yani bunu ortaya koyan kanıt elde edilmiş ise, bu suça sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılacaktır.

Aynı maddenin (b) bendine göre; sıkıyönetim ilânından üç aydan daha önce işlenen bir suça, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılması için suçun sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkinliği önkoşulu dışında bu suçun, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülmekte olan herhangi bir dava ile genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı olmak koşulunun da gerçekleşmesi gerekir.

Anılan ek-4. madde ile getirilen düzenlemeye gelince; şayet bir kaçakçılık suçu 1402 sayılı yasa'nın 13. ve 15. maddeleri kapsamına girmiyorsa, bunların miktar ve boyut itibarıyla devlet güvenliğini ihlâl edici nitelikleri nedeniyle sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev alanına sokulmasında yarar görülmesi sonucu 2354 sayılı yasa'nın Ek-4. maddesi kapsamına alınması gerekmektedir.

Bu amaçla sevk edilen ek-4. madde "devletin siyasi, veya mali veya iktisadi, veya askeri veya idari güvenliğini bozacak nitelikteki kaçakçılık suçunu işleyenler ile, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevine giren suçları işleyenlerin fiillerine iştirak halinde olmasa bile, bunlara her ne şekilde olursa olsun yardım ettiği anlaşılan kaçakçılık suçları sanıklarının kaçakçılık davalarına bakmak görevi kanununun 13. maddesindeki zaman kaydına bakılmaksızın sıkıyönetim askeri mahkemelerine aittir.

Kanununun 13. ve 15. maddeleri kapsamına giren kaçakçılık suçlarına ilişkin görev hükümleri saklıdır." hükmünü içermektedir.

Bu genel açıklamanın ışığı altında, incelenen dosya içeriğinden suç sıkıyönetim ilânından üç aydan daha önce işlendiğinden ve sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkinliğini ortaya koyan hiç bir somut kanıt dosyada yer almadığından ve bağlantı koşulunu da içermediğinden, 1402 sayılı yasa'nın 13. maddesindeki koşullar gerçekleşmediği gibi 1402 sayılı yasa'nın 15. maddesinin de esasen olayda uygulama olanağı bulunmamaktadır.

Bu itibarla olayda 1402 sayılı yasa'ya 2354 sayılı yasa ile eklenen ek-4. maddenin koşullarının var olup olmadığının araştırılması ve görev sorununun anılan maddeye göre çözümlenmesi gerekir.

Görevi saptarken kaçakçılığın ek-4. maddede yazılı boyuta ulaşmış veya ulaşmadığı hususu sadece maddi değer esas alınması ile değil, dava konusu eylemin icra edilmesinde görülen gaye ve kaçırılan eşyanın niteliği de gözönüne alınmak suretiyle devletin siyasi, mali, iktisadi, askeri veya idari güvenliği yönünden doğurabileceği tehlike ve zararın boyutları değerlendirilmek suretiyle tesbit edilmek gerekir.

Dava konusu olayın tüm yönleri ele alınmadan, yalnızca suçun türü ve maddi değer esas alınması suretiyle kaçakçılığın ek-4. maddede yazılı boyuta ulaşmış veya ulaşmadığı hususunun tesbiti doğru olmaz. Zira suçun işlenme şekli, eylemin niteliği, suçtan zarar görene verilecek zararın ve yaratılan tehlikenin ağırlığı, kastın yoğunluğu, suçluların sosyal ve

psikolojik durumları, mizaç ve memuriyetleri, ifa ettikleri görevin gerekleri ve kaçırılan eşyanın niteliği değişiklik göstereceğinden kaçakçılığın ek-4, maddede belirtilen boyuta ulaşip ulaşmadığı hususu yukarıda gösterilen ölçüler gözönünde bulundurularak ve sonuç olarak dava konusu olayın tüm yönleri değerlendirilerek sözü edilen ek-4, maddede koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediği saptanmalıdır.

Öte yandan, uyuşturucu maddelerin verdiği alışkanlık insanlık için iktisadi ve toplumsal tehlikeler doğurduğundan üzerinde öneme durulması ve büyük duyarlık gösterilmesi gereken bir konudur. Bu nedenle, uluslararası ilişkilerin artması üzerine bu konudaki çalışmalar yoğunlaşmış ve uluslararası anlaşmalar yolu ile bunlarla savaşmak zorunluluğu doğmuştur.

Ülkemizde, bütün uyuşturucu maddelere ilişkin mevzuatı tek metin halinde birleştirmek amacıyla Birleşmiş Milletler bünyesinde hazırlanıp ve 1953 protokolü hükümleri içeren, ancak daha önce yapılan anlaşma hükümlerini ortadan kaldıran uyuşturucu maddelere dair 1961 Tek Sözleşmesine 5-1-1967 günlü kanunla katılmıştır.

Dosya kapsamında yer alan Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'ne ait gizli kayıtlı (D.D-643) yazıdan, sanığın yurt dışında büyük çapta uyuşturucu madde kaçakçılığı yaptıkları için haklarında kovuşturma yapılan ve uluslararası tutuklama müzakeresi bulunan 23 vatandaşımızdan biri olduğu, Almanya Interpolünden alınan 20-12-1980 günlü telsiz çevirisinde; sanığın uyuşturucu madde kaçakçılığı yapmak, satmak, piyasaya sürmek ve özellikle sürekli bu suçları işlemek için kurulan bir çetenin elemanı olmakla suçlandığı, adı geçen bu suçlardan kuvvetle zanlı bulunduğu, iade edilmemesinin gerçeği ortaya çıkarmamak yönünden çok tehlikeli olduğu, 21-12-1980 günlü telsiz çevirisinden; adı geçen yakalanması için Uluslararası alanda faaliyete geçildiği, Duisburg Bölge Mahkemesi'nce örgütün diğer elemanlarından olan Lütfü Kılıç'ın 9 yıl, Fahrettin Kılıç'ın 10 yıl, Mustafa Elik'in 10 yıl, Durmaz'ın 6 yıl, 9 ay, diğer sanıkların uzun süreli mahkumiyet cezalarına çarptırıldıkları, örgütün diğer elemanları hakkında dosyada mevcut iddianane örneklerinden Türkiye'den büyük miktarlarda morfin ve eroini bir çok kez Almanya'ya götürdükleri, Berlin'de yoğunlaştırdıkları uyuşturucu maddeler ticareti işini Federal Almanya'nın başka bölgelerine ve Batı Avrupa'daki diğer ülkelere de yaymayı denedikleri, sanıklar arasında uyuşturucu maddelerin piyasaya sürülmesi konusunda sıkı bir bağ kurulduğu, o tarihte firarda bulunan Zekeriya Şenocak'ın yardımı ile sanıklar Fahrettin Kılıç ve diğer suç ortaklarının Duisburg uyuşturucu maddeler pazarına girdiklerinin saptandığı, Duisburg Sulh Mahkemesi'nce verilen tutuklama müzakeresinde sanık hakkında "özellikle ağır şekilde ve profesyonel şekilde uyuşturucu maddeler bulandıran, bunu başkalarına temin eden ticaretini yapan, piyasaya sürüp ve dolaşımını sağlayan, bu tip cezai fiillerin işlenmesi için bir araya gelmiş bir topluluğun üyesi olarak "biçiminde ifade kullanılmış olduğu belirtilmektedir.

Dava konusu olayda; toplu olarak eroin kaçakçılığı yapan sanık Zekeriya Şenocak'ın suç tarihinde yasalara aykırı olarak Almanya'nın Duisburg şehrinde 1,5 kg. eroini Veli Dost isimli şahıstan aldığı, suç ortağı Lütfü Kılıç Serbest'e ilettiği, bu şahsın da 240.000 DM. bedel karşılığında uyuşturucu maddeyi başka bir şahsa sattığı, yapılan kovuşturmadan kurtulmak için sanığın Almanya'dan kaçarak Türkiye'ye geldiği, Gebze'de gizlendiği,

ancak Kocaeli'nde yakalanak hakkında Kartal Ağır Ceza Mahkemesi'ne dava açıldığı, anlaşılmaktadır.

Sanığın TCK.nun 403.maddesi uyarınca cezalandırılması istemiyle açılan davada bu suçun sanığın süreklilik gösteren eylemlerinden birini teşkil ettiği, mensup olduğu şebeke ile bağlantılı olarak gerçekleştirdiği bu eylemin tüm sanıkların kaçakçılık eyleminin bir parçasını oluşturduğu, bu nedenle sanığın eyleminin diğer sanıkların eylemleri ile birlikte değerlendirilmesi gerektiği, bunu diğerlerinden soyutlamanın hatalı sonuca götüreceği açıkça ortadadır.

Nitekim aynı olayın sanıkları olan Abuzer Uğurlu, Uğurcan Elmas, Hüseyin Çil, Eşref Çil, İdris Özbir ve Cevdet Çil hakkında uyuşturucu madde kaçakçılığı yapmak suçundan haklarında Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi'ne açılmış bir dava bulunduğunun dosya içeriğinden anlaşılması üzerine, Mahkememiz Ceza Bölümü'nün 19-8-1984 günlü toplantısında alınan ara kararı gereğince bu dava sonucu sorulmuştur. Anılan mahkemeye gönderilen 13-4-1984 günlü, 1984/4561 Muh. sayılı cevap müzekkeresine ekli karardan, sanıklar hakkındaki bu davada 18-3-1983 günlü, 1981/193, 1983/33 sayı ile; 1402 sayılı yasa'nın değişik Ek-4. maddesi ve 10-3-1983 tarihli sıkıyönetim komutanlığı tezkeresindeki mütalâa veçhile görevsizlik kararı verilerek davanın Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı nezdindeki askeri mahkemeye gönderildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, suçun uluslararası bir uyuşturucu madde ürgütü ile bağlantılı olarak işlenmesi, ele geçirilen ve sanıkların kaçakçılığını yaptıkları maddenin eroin olması, insanlığın sağlığı yönünden doğuracağı zarar ve tehlikenin ağırlık ve vehameti gözönüne alındığında, tetkik konusu kaçakçılık olayının ek-4. maddede yer alan ve ayrıca bu toplumsal afetle savaşmak hususunda uluslararası anlaşmalar ile sıkı bir mücaadeleyi taahhüt eden ülkemizin dış güvenliğini tehdit edecek ve bozacak boyut ve nitelikte olduğunun kabulü gerekir.

Öte yandan, ana dava dosyasının Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı nezdinde kurulu 4 Nolu Mahkeme'de görülmekte olması karşısında, 1402 sayılı yasa'nın 2354 sayılı yasa ile ek-4. madde koşullarının varlığı dışında, CMUK.nun 3. ve 353 sayılı yasa'nın 18. maddesindeki koşullar da gerçekleşmiştir.

Bu nedenle, davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiğinden, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Nolu Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

.... /

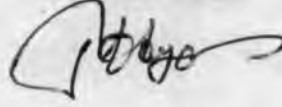
ulu

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 11-1-1984 günlü, Esas-1983/122, Karar-1984/6 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 7-5-1984 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Servet Tüzün

Uye
Y. İsmet Ayer

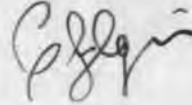
Uye
Ali Suat Erkoç

Uye
Mustafa Aksoy

Uye
Cezmi Elgin

Uye
Osman Kayacan

Uye
Ergun Argon

D/E.

18.5.1984